

njegovo mesto kot okrajni šolski nadzor-
nik pa pride šišenski nadučitelj in na-
vdušen gasilec Lavtizar. Tako si vsaj kle-
rikalci vse to žele. — Dandanes je na
Kranjskem vse mogoče!

—r— **Šolski zgradbi v Mavčicah** in v
Olševku v kranjskem okraju je prevzela
ljubljska tvrdka A. & V. Accetto.

—r— **Pevski in telovadni nastop go-
jenk mestnega dekliškega liceja.** Dne 30.
aprila se je vršila v telovadnici mestnega
dekliškega liceja lepa slavnost. Nastopile
so deklice-pevke in telovadke po posa-
meznih razredih ter pokazale veliko spret-
nost v petju in telovadbi. Pevskim točkam
so sledile menjevale lepe rajalne vaje
malih deklic, rajanje z obroči, menuet, sli-
koviti in težavni grški ples, ki so ga izva-
ljale gojenke četrtega razreda; najlepše
in najtežavnejše pa so bile vaje s kiji in
proste vaje. Posebno moramo poudariti
zadnje, ki kažejo jasno, kaj lahko naredi
dobra vztrajna vaja pod spretnim stro-
kovnim vodstvom. Petje se je izvajalo
prezčno. Izmed 12 pesmi so bile najboljše
»Škrjanček poje«, Bendlovo »Žitno polje«,
»Gondolirjeva pesem« (Gerbič), Adamiče-
va »Uspavanka« in »Slovenskim mla-
denkam« (Volarič). — Najlepši vtisk je
dobil vsak gledalec o agilitosti in izred-
nem veselju do petja in telovadbe, ki ga
goje mlade gojenke dekliškega liceja. Go-
tovo gre v tem oziru velika zasluga obema
strokovnima učiteljicama, da znata
zbujati v svojih gojenkah veselje do petja
in telovadbe. — Predstave se je udeležila
velika množica odličnega občinstva.

—r— **Na ustanovnem zavedu za glu-
honeme v Ljubljani** se bodo s pričetkom
šolskega leta 1913/14. nanovo sprejemali
gluhonemi, na duhu zdravi šoloobvezni
otroci v starosti 7 do 12 let. Prošnje z
rojstnim in domovinskim listom ter z
zdravniškim izpričevalom je vlagati do
10. junija t. l. pri vodstvu zavoda v Ljub-
ljani. Koncem junija se baje vrše sprejem-
ni izpiti. Tovariše in tovarišice prosimo,
da opozore na to morebitne starše gluho-
nemih otrok v svojem okraju. Vzgojeval-
nine ni, kolikor znano, plačuje večina
staršev od gojencev tega zavoda le oble-
ko in obutev otrok za njih vzgojevanja.

—r— **C. notici glede dopoldanskega
pouka** smo prejeli iz vrst ljubljanskega
učiteljstva še naslednje pojasnilo: Mestna
zdravnica sta že opetovano podala na
mestni šolski svet svoje mnenje, da naj se
s 1. majem ali pa vsaj s 15. majem začne
z dopoldanskim poukom, in sta svoje za-
hteve tudi utemeljevala z zgledi drugih
mest, oziroma z raznimi slučajmi boleznih,
ki se pojavljajo pri otrocih. Nadzornik
Maier pa je bil mnenja, da bi popoldanski
počitek moralno vplival slabo na otroke.
Radi bi vedeli, zakaj? Zakaj pa ne vpliva
»moralno« slabo n. pr. četrtek ali pa ne-
delja. Zakaj ne vplivajo moralno slabo ju-
nijski dnevi; izgovor je torej jalov. V kor-
isti šole in mladine bo, da se opravičenim
željam ugoditi. — Iz krogov slovenskih
staršev pišejo o istem predmetu: Po mo-
jem mnenju je popolnoma pravilno, da se
zavzemate za poldnevni pouk. Uradniki
in delavci imajo tuintam popoldne prosto
in bi radi šli z otroki v prirodo, posebno
sedaj v majskih dneh, ko si vsak želi pod
milo nebo. Pouk bi zaradi tega ne trpel,
ker je zdravje mladine predpogoj za du-
ševni in telesni razvoj otroka. Dobro bi
bilo, da bi o tem še drugi povedali svoje
mnenje. — Naše mnenje je, da bi se ta za-
deva takoj lahko ugodno uredila, če bi ne
bilo sekantnega in nervoznega nadzorni-
ka Maierja. Ta nalašč šikanira starše,
otroke in učiteljstvo. Pa pravijo, da mora
šola delovati v soglasju z domom. Saj tudi
bi, ko bi ne bilo Maierjevcev!

—r— **C. kr. pletarska šola v Radov-
ljici** vidno napreduje pod vzornim vod-
stvom L. Patika. Izdelujejo se v tej šoli
tako lepi izdelki, da lahko tekmujejo z
vsemi izdelki tu in inozemskih firm. Tako
je občna hvala! Kdor si je enkrat nabavil
kak predmet iz te pletarne, se rad vrača
z zopetnimi naročili na ta zavod. In kar
je glavno, ti izdelki so narejeni iz doma-
čega protja in z domačimi delavci.

Štajerske vesti.

—š— **Deželni šolski svet** je imel dne
26. aprila sejo, v kateri je imenoval Fri-
derika Šušnika za def. učitelja v Rajhen-
burgu, Ludvika Kokota za def. učitelja v
Dobovi in Ferd. Šentjurca za def. učitelja
v Sromljah. V stalen pokoj je stopila def.
učiteljica v Konjicah, Lavra Schlesinger-
jeva.

—š— **Ormoški okrajni šolski svet** je
v svoji redni seji dne 5. maja t. l. na pred-
log učiteljskega zastopnika enoglasno
sklenil, pozvati štajerski deželni odbor in
c. kr. vlado, da zaradi nastale neznosne
bede in pomanjkanja med učiteljstvom
provizorično takoj nekaj ukreneta, s da
zastavita tudi ves svoj vpliv za delazmo-
žnost štajerskega deželnega zbora in za

definitivno ureditev učiteljskih plač, kakor
jih imajo državni uradniki od XI. do VIII.
čimovnega razreda, da pride učiteljstvo in
z njim šola do potrebnega miru!

—š— **»Priatelj obiskov«** zagovarja
sebe in svoje somišljenike ter imenuje
moje opomine »otročarije«. Nočem mu
kratiti veselja, ako tako rad obiskuje svo-
je kolegije, ki znabiti tudi ne odobravajo
mojih opominov. Pa ker še menda ni iz-
govorjena zadnja beseda o tej točki, ome-
njam za danes samo sledeče: Ako je ve-
denje dotičnih gospodov dostojno ter ome-
njeni obiski ne škodijo ugledu prizadete
učiteljice, rada prekličem svoje opomine.
Nisem sovražnica poštenih obiskov, ako
se vrše zmerno in na primernem mestu.
(Tako je! Op. uredn.) — Mlada učiteljica.

—š— **Tretji avstrijski esperantski
kongres v Gradcu.** Za ta kongres, ki se
vrši o Binkoštih v Gradcu, so prevzeli po-
kroviteljstvo namestnik grof Clary und
Aldringen, deželni glavar grof Attems in
korni poveljnik izm. baron Leitner. Na
vseh straneh se opazuje živahno zama-
nanje. Saj pridejo v Gradec prvkrati
zastopniki raznih narodov in raznih
jezikov, da občujejo med seboj v enem
jeziku — v esperantskem — ter se posve-
tujejo o skupnem delu. Vendar se ta kon-
gres ne bo mogel meriti s kakim svetov-
nim, pri katerem se snidejo zastopniki 30
in še več narodov, ali pa s kakim dežel-
nim, kakor na primer na Angleškem,
Francoskem, Nemškem in v drugih drža-
vah, ker je še esperantsko gibanje pri nas
v Avstriji, posebno pa v alpskih deželah,
razmeroma slabo razvito. Vendar pa se je
že prijavilo večje število udeležencev. Za
slavnostno otvoritveno zborovanje je dal
na razpolago deželni glavar grof Attems
viteško dvorano (Rittersaal), za esperant-
sko razstavo in manjše strokovne seje
mestni svet dve sobi v nekdanjem poslop-
ju trgovske akademije, za večje seje pa je
odstopilo trgovsko društvo »Mercur« svo-
jo učno dvorano v trgovskem domu (Haus
der Kaufmannschaft) brezplačno. Kon-
gres se prične na binkoštno soboto ob
10. uri z otvoritvijo esperantske razstave
v nekdanjem poslopiju trgovske akade-
mije. Želeti bi bilo, da slovenske esperan-
te zastopa na tem kongresu kak Slovenec.

—š— **Na cvetlični dan v Gradcu** so
prodali okrog 226.000 cvetic in pričaku-
jejo okolo 18.000 kron čistega dobička.

—š— **Südmark v Št. Ilju.** Dr. Jane-
schitz, član vodstva za nemško naselje-
vanje v Št. Ilju — njegov oče je Slovenec
in se piše pošteno slovensko: Janežič —
je priobčil v nemških listih obširno poro-
čilo o nemškem naseljevanju v Št. Ilju.
V osmih letih je Südmark v Št. Ilju nase-
lila 40 nemških rodov in s 300 osebami. V
ta namen je kupila od Slovencev 1500
oralov zemlje. Naseljevanje pa se bo na-
daljevalo, ker je lanski občni zbor v Sol-
nogradu dovolil Südmarki, da sme v ta
namen porabiti vsako leto do 100.000 K.
— Dr. Korošec pa je v Gorici pripovedo-
val, da Slovenci v Št. Ilju kupujejo po-
sestva.

—š— **Trije voditelji na eni trirazred-
nici.** To je sicer redko, a nekje na Štajer-
skeni jih dobiš. Prvi je nadučitelj sam,
srednji je njegova hči, učiteljica, odliku-
joča se po svoji fini izobraženosti, a višji
je sama nadučiteljeva žena in učiteljica
ročnih del. Kaj prijazno odmeva že dolgo
med učiteljstvom okoliškega Gorenjega
Pozdravlja ta imeniten ženski duh! Vesta,
draga tovarišica, dragi tovariš! Na nižje
organizirane šole s tako številnim vod-
stvom kot edini tujec v učiteljskem zboru
se ne podaj nikdar in nikoli, sicer si izpo-
stavljen vsem le mogočim in nemogočim
neprijetnostim, kakor nas uče izkušnje
zadnjega časa ravno tu-le. Obžalujemo
prav iz srca! — Priobčimo tudi oceno te
lepe melodije — v proslavo kolegialne
učiteljske vzajemnosti v 20. stoletju, če
bo treba. — Več tovarišev in tovarišic.

Goriške vesti.

—g— **III. dijaški telovadni nastop** v
Gorici preteklo soboto v Trgovskem do-
mu je uspel nepričakovano lepo. Tokrat
je bilo tudi več občinstva, kakor pri prej-
šnjih dveh nastopih. Kdor je videl vse tri
nastope, mora reči, da dijaška telovadba
od stopnje do stopnje napreduje. Telovad-
ci obvladujejo svoje moči, vaje na orodju
in proste vaje odgovarjajo njihovim mo-
čem popolnoma in vse vaje, težke in kom-
plicirane, izvajajo dijaški-telovadci z lah-
koto. Ves dolgi in težki vzpored se je iz-
vršil tako disciplinirano, da ne bi mogel
tudi najhujši kritik-strokovnjak ničesar
grajati. Proste vaje članstva, naraščaja in
vaditeljskega zbora so naravnost očarale.
Ni bilo videti napačnega giba, tem manj
pa lenega, kakor se to večkrat opaža
drugod. O naraščaju pa glede prostih vaj
ne morem drugega reči, kakor da jih ime-
nujem junake-strelce, ker odmor so s pa-
licami po vsaki končani vaji izvedli tako
krasno, da se je vsak nehote vprašal, ali

je sploh nekaj tako eksaktnega mogoče.
Na orodju smo videli lepe vaje, težke in
lahke, ali vse se je izvedlo elegantno in
lahkotno. Videlo se je moč discipline, vo-
lje in veselja do telovadbe, in čast vadite-
ljev, da razpolagajo s takimi strokovnimi,
pedagoškimi in metodičnimi, telovadnimi
znanostmi. Vzorna vrsta na krogih je svo-
jo nalogo izvršila dobro. Videlo se je, da
se je ta vrsta poprijela telovadbe na kro-
gih šele pred kratkim, ker vaje, težke
vaje, so se izvedle z nekako težkočo,
strahom in nesigurnostjo in se ne more
reči, da se je to opazilo ravno zaradi te-
ga, ker je telovadba na krogih najtežja
in rabi največ moči. Vrhunec učinka je
pa bila skupina na bradlji, šest stoj na
rokah, izvedenih po vzorni vrsti. Tako
slika je naravnost imponantna. — Dijaški
telovadni nastop zasluži priznanje vse-
stransko, in vredno je podpirati telesno
vzgojo naše inteligentne mladine, ako se
vidi tako krasne uspehe. Vi, ki ste videli
nastop, delujte pri prijateljih in znancih
na to, da se bo zanimanje in podpiranje
telovadbe v Slovincih množilo, ne pa na-
robo!

—g— **Bivši učitelj Turk**, ki je služ-
boval v Brdih in pobegnil na Balkan, je
pod obtožbo veleizdaje. Išče ga krminska
sodnija.

—g— **Grahovska čebelarstva podru-
žnica** priredi na Binkoštni ponedeljek, dne
12. t. m., predavanje v ljud. šoli v Kanalu.
Začetek ob 3. uri pop. Predaval bode če-
belarski veččak tov. nadučitelj Kašca. Po
predavanju bo praktičen pouk pri čebel-
njaku g. Jos. Valesa v Kanalu. Čebelarji!
Udeležite se tega čebelarstva sestanka
vsi brez izjeme! Tudi pri čebelarstvu je
napredek le v izobrazbi!

Tržaške vesti.

—t— **Smrtna kosa.** Preteklo soboto
je bil pokopan v Trstu c. kr. učitelj nem-
ške državne ljudske šole Teodor Čampa,
ki je umrl v prerani dobi, star komaj 42
let. Pokojnik je bil eden izmed malega
števila onih slovenskih učiteljev, ki so
navzlic vladajočim razmeram dobili slu-
žbo na teh državnih zavodih. Služboval
je pred leti na Kranjskem in potem v
Pulju. Zapustil je vdovo, sina, očeta in
mater, oba upokojena c. kr. učitelja v Tr-
stu. Svoje dni se je bavil tudi s slovensko
glasbo. Bodí mu lahka zemlja in blag spo-
min!

—t— **Drugi občinski dekliški licej** Na
zadnji seji mestnega sveta je magistratni
asesor Novak prečital predlog šolskega
odseka za ustanovitev drugega občinske-
ga dekliškega liceja s šolskim letom
1913/14, in sicer tako, da se odločijo od
sedanjega liceja paralelke v pripravnici in
liceju ter se osamosvoje pod lastnim rav-
nateljstvom kot drugi občinski licej. —
Občinski svetnik dr. Wilfan je izjavil, da
sicer v principu ni nasproten predlogu, ker
priznava, da je sedanji licej v resnici pre-
napolnjen, toda kakor je sedanji licej edi-
no le v korist pripadnikom italijanske na-
rodnosti, bi prav tako bil tudi drugi licej.
Poudarjal je, da je treba na šolskem polju
radikalne preosnove, in sicer na podlagi
nacionalne avtonomije, in večina bi le te-
daj zadostila pravičnosti, če bi bila v de-
želnem zboru sklenila šolski zakon, osnov-
van na nacionalni avtonomiji. Z ozirom na
to, da se večina tudi pri tej novi šolski
ustanovitvi nikakor ne ozira na potrebo
slovenske manjšine, je izjavil, da bo gla-
soval proti predlogu. Predlog je bil nato
sprejet z vsemi glasovi; proti je glasoval
edini dr. Wilfan.

Splošni vestnik.

Nemško šolsko društvo. Schulverein
se pripravlja na svoj letni občni zbor o
Binkoštih. Letos bo ta zbor na Dunaju.
Iz vseh krajev širne Avstrije baje pridejo
»zatirani« nemški bratje, da si potožijo
svoje bolečine. Tudi Nemci iz ogrskih
Karpát bodo navzoči. Dunaj tako zadobi
spet čisto nemško lice — za par dni. Čas-
nikarska poročila si obetajo prav mnogo
od tega shoda. Denarni promet za lansko
leto je prav povoljen. Dohodkov je bilo
1.400.000, in sicer okolo 250.000 K več
kakor l. 1911. Kaj tiči v tem društvu za
Slovane, o tem smo si na jasnem.

Slovensko deželno učiteljsko društvo
v Ljubljani priredi v soboto po binkoštih
t. j. 17. t. m. ob 8. uri zvečer v »Narodnem
domu« zopet prijateljski sestanek z ljub-
ljanskimi učiteljskimi. Predaval bo ta ve-
čer tov. Likar: »O naši organizaciji«. Vse
gg. tovariše, posebno pa še ggč. tovari-
šice in prijatelje učiteljstva vabi na ta se-
staneček najviljudneje odbor.

† **Teodor Čampa**, c. kr. učitelj v Tr-
stu je umrl dne 1. maja t. l. v 42. letu svo-
je dobe. N. p. v. m.!

Dobra misel. »Vestnik karlinskega
okraja« omenja finanč. nazadovanje Če-
ške Školske Matice. Primanjkljaj v pre-

teklem letu znaša 600.000 kron. Da se
Matici izdatno pomore, predlaga ome-
njeni list, naj se uvede prostovoljni
tedenski davek po 2, 4, 6, 8 in 10 vinarjev
za vsakega družinskega poglavarja. Če bi
vsak Čeh samo 2 vinarja na teden daro-
val, bi se nabralo 6,240.000 K, če bi pa
vsak Čeh daroval 4 vinarje, pa 15,600.000
kron.

Prošnja. V knjigi »Slovensko petje je
pokojni tovariš Fr. Rakuša rabil več kli-
šejev. Dvoje teh klišejev bi jaz zdaj po-
treboval. Kdor ve, kje se nahajajo sedaj
ti klišeji, naj mi to blagovoljno naznani,
da se obrnem do lastnika s prošnjo, da mi
odstopi potrebna dva klišeja! — Bukovica
nad Škofjo Loko na Gorenjskem, 6. maja
1913. — Janko Leban.

**Cenzura za kinematografe na Itali-
janskem.** Prefekti so dobili okrožnico, v
kateri se jim naznanja, da se ustanovi
osrednji urad za cenzuro kinematografskih
filmov.

Avstrija za Albance. O tem piše »Slo-
venski Branik« v svoji zadnji številki:
Glasom rimskega časopisa živi v Skadru
3000 katolikov. Za te je Avstrija zgradila
stolno cerkev, v kateri ima prostora
5000 oseb, nadalje frančiškansko cerkev
s šolo, seminarije in kolegij za jezuite, mi-
sijonsko hišo, bolnico in tiskarno jezui-
tov. To je žrtvovala Avstrija v tuji deželi,
kjer nima ničesar govoriti. V Trstu pa
živi glasom ljudskega štetja 56.000 slo-
venskih davkoplačevalcev, a Avstrija jim
ne da niti enega razreda ljudske šole. Ko-
lika sreča za človeka, ako je — Albanec!

Nadbiskup Bauer je daroval, kakor
poročajo iz Zagreba, prosvetnemu dru-
štvu »Napredek« v Bosni 50.000 K za
zgradbo društvenega doma v Sarajevem.

Tečaj za pridelovanje krme. Kmetijska
šola na Grmu priredi 26. in 27. maja
t. l. dvodneven tečaj za pridelovanje krme
s sledečim vzporedom. V ponedeljek, 26.
maja. Od 2. do 4. popoldne: Setev detelje
in trave na njivah za dvoletno in večletno
košnjo. Nakup potrebnega semena. Gno-
jenje deteljnih mešan. Praktično razka-
zovanje deteljnih mešan na šolskih njiv-
vah in v poizkuševališču. V torek, 27. ma-
ja: Od 8. do 10. popoldne: Naprava novih
travnikov. Najbolj važne trave. Sestava
travnih zmesi. Množina potrebnega se-
mena. Praktično razkazovanje semena in
razdelitev vzorcev. Od 2. do 4. popoldne:
Priprava zemlje in posetev travnikov.
Poprava slabih setev. Gnojenje in zbolj-
šanje slabih in starih travnikov. Praktično
razkazovanje šolskih travnikov in trav-
niških zmesi v poizkuševališču. — Odda-
ljenim in podporepotrebim udeležencem
s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške
za pot do Novega mesta in za hrano 1 K
50 vin. na dan. Kdor se želi tečaja udele-
žiti ali s podporo tečaj obiskati, naj se
priglasijo do 18. maja pri ravnateljstvu
kmetijske šole na Grmu.

Gozdarski tečaj na Grmu. Kmetijska
šola na Grmu priredi v sredo, dne 28., in
četrtek, dne 29. maja, gozdarski tečaj s
sledečim vzporedom. V Sredo od 1. do
3. popoldne: Pomlajevanje in oskrbovanje
gozdov. Od 3. do 7. ure popoldne poučni
izlet v gozdno drevesnico v Bršljino in v
mestni gozd s praktičnimi demonstracijami
o pomlajevanju gozdov. V četrtek od
6. zjutraj do 4. popoldne poučni izlet v
šolska gozda na Vrhovskem in v Pod-
ljubnem, kjer se vrše praktične demon-
stracije o oskrbovanju gozdov. Kdor se
želi tega tečaja udeležiti, naj se priglasijo
pri ravnateljstvu kmetijske šole
na Grmu pri Novem mestu (pošta Kan-
dija) do 20. maja t. l. Oddaljenim in pod-
pore potrebnim udeležencem iz Kranjske
se dovoli povrnitev potnih stroškov stro-
škov do Novega mesta in podpora za pre-
hrano po 1 K 50 vin. na dan. Podpora se
dovoli pa le tistim, ki za njo pravočasno
prosijo in se jim je izrečno dovolila.

Zakon o nalezljivih boleznih. Urad-
na »Wiener-Zeitung« priobčuje v svoji
96. številki letošnjega leta zakon o nalez-
ljivih boleznih pri ljudeh in pri živini. Za-
kon obsega 42 točk. Po tem zakonu je
zapovedano naznaniti vsak sumljiv slučaj
kake bolezni, ker drugače bodo zanik-
neži kaznovani z denarno kaznijo do 100
kron ali z zaporom do 8 dni. Ni pa po-
treba, da naznani ravno kdo iz prizadete
hiše, lahko to stori tudi sosed ali kdor-
koli.

Proslava Zrinjskega in Frankopana v
Belgradu. Dne 30. pr. m. se je vršila v
vseučiliški dvorani proslava spomina na
bana Zrinjskega in kneza Frankopana
povodom obletnice njiju mučeniške smrti
30. aprila 1671. To je bila v Srbiji prva
proslava hrvaških mučenicov. Akademič-
na mladina je poudarjala potrebo, da Hr-
vati in Srbi skupaj slavijo svoje veljake
in se skupno spominjajo medsebojnih
svetlih in temnih dni.

V Belgiji so uvedli po avstrijskem
vzorcem promet s poštnimi položnicami, ki
ga imajo dosedaj razni Avstrije še Nem-
čija in Švica.